

publicació de la lliga dels drets dels pobles

p a p e r s

núm. 33/2005

LLIGA DELS DRETS
DELS POBLES

**el deute ecològic. ens mengem el món? / la importància
de los objetivos del mienio / Ecuador, la rebelión forajida
/ intereses económicos en la Amazonia Colombiana / la
infància i la guerra al cinema**

Des de la junta

Des de la junta... Rita Huybens	2
Opinió El deute ecològic. Ens mengem el món? Ferran Garcia	3
Retalls de Premsa Isabel Ruíz	6
Opinió La importancia de los Objetivos del Desarrollo del Milenio Pablo J. Martínez Osés	7
América Llatina Ecuador, la rebelión forajida Miguel Ángel González	9
Amèrica Llatina Intereses económicos en la Amazonia Colombiana Rosalba Jiménez	12
Cinema La infancia i la guerra al cinema Isabel Ruíz	15
Biblioteca Bibliografía destacada	18
Activitats de la Lliga	19

Revista Papers

Edita Lliga dels Drets dels Pobles
Tiratge 1.100 exemplars
Data d'edició Juliol de 2005
Consell de Redacció Marta Comellas, Rita Huybens,
Albert Roig, Isabel Ruíz, Salvador
Sort i Xavi Zulet.

Revista trimestral
Disseny i Impressió Impremta Dit i fet
Revisió lingüística Consorci per a la Normalització
Lingüística

LLIGA DELS DRETS DELS POBLES

Adreça Carrer Sant Isidre, 140 (Ca l'Estruch)

08208 SABADELL

Adreça Postal Apartat de Correus 2045

08200 SABADELL

Telèfon i Fax 93 723 71 02

Web www.lligadelsdretsdelpobles.org

Adreça electrònica info@lligadelsdretsdelpobles.org

Horari d'atenció al públic De dilluns a divendres de 17 a 21 h

Disposem d'una biblioteca especialitzada en drets humans, desenvolupament, cultura de pau, política, pobles indígenes, món àrab i musulmà... on trobareu informació alternativa a la dominant. Podeu consultar el fons bibliogràfic al nostre web. L'horari de consulta de la biblioteca és de dilluns a divendres de 17 a 21 h.

La Lliga dels Drets dels Pobles no comparteix necessàriament l'opinió dels autors dels articles publicats en la revista. Respectem la llengua original en què s'han escrit els articles.

La Lliga dels Drets dels Pobles agrairà la reproducció i divulgació dels continguts d'aquesta sempre i quan se citi la font.

Fotografia de portada: Protesta d'indígenes maputxes a l'Argentina

amb el suport de:

L'any 2000, l'Assemblea general de les Nacions Unides aprovà la declaració dels vuit Objectius de desenvolupament del Mil·leni que varen signar 189 líders d'Estat i de govern. En aquesta declaració els països es comprometen a lluitar més fermament contra la manca d'ingressos, la fam generalitzada, la baixa escolarització, la desigualtat de gènere, la mortalitat infantil, l'increment de casos de contagi per la sida, el deteriorament del medi ambient, etc. amb l'objectiu de reduir considerablement la pobresa al món per l'any 2015. Segons els indicadors, cap dels objectius s'ha complert fins ara i les promeses segueixen sent promeses buides, mediàtiques i enganyoses.

Tot i que els processos de globalització de la informació i dels intercanvis financers han generat un creixement econòmic espectacular, no han contribuït a garantir el respecte dels drets humans ni a millorar les condicions de vida en moltes regions del món. Al contrari, han augmentat les desigualtats i la injustícia; la fissura entre rics i pobres segueix augmentant, i en l'actualitat més de 1.300 milions de persones pateixen gana i viuen en la misèria.

Les decisions polítiques dels governs, directament influenciades i dominades per les decisions financeres i econòmiques a nivell nacional i internacional, són i seran les responsables de les actuacions necessàries pels canvis promesos.

Són el nostre deure i la nostra obligació recordar i exigir als nostres representants polítics, i davant de tota la societat, que els compromisos no només serveixen per omplir programes electorals o no només son declaracions de bones intencions. Cal treballar i comprometre's per complir-los. És urgent per moltes, moltes persones.

Rita Huybens

El sistema agroalimentari d'occident està inserit als països empobrits

El deute ecològic. Ens mengem el món?

Ahir era a València per feina i vàrem decidir anar a fer una paella... valenciana és clar. Valenciana? L'arròs era indonesi, importat per una de les més grans empreses arrosseres del món, que és nord-americana. Les gambetes, de l'Equador i l'Índia; el calamars, de l'Argentina; el pollastre, alimentat amb blat de moro brasiler; el conill, amb soja boliviana; les verduretes, del Marroc; els espàrrecs, del Perú i Xile, i tot això amb el foc lent d'un gas que prové d'Algèria. Les espècies, del Pakistan i per acabar l'àpat, cafè ugandès comercialitzat per una empresa suïssa, sucre dominicà i al centre de la taula unes boniques flors colombianes. Ens estem menjant el món?

Voluntàriament o no, conscientment o no, el nostre sistema agroalimentari està absolutament inserit en els països empobrits. Hi ha un intens flux alimentari que viatja de les zones pobres amb fam a les zones riques amb obesitat, de les zones amb una enorme capacitat agrícola fins a les que tenen una enorme capacitat compradora. De la natura a les butxaques, els aliments i els productes agroramaders viatgen per terra, mar i aire milers de quilòmetres amb un objectiu clar: el benefici monetari de les empreses productores i exportadores -importadores d'aquests productes.

Quants de vosaltres heu menjat salmó aquesta setmana? Imagino que uns quants, però suposo que recordareu com jo que el salmó era un d'aquells productes elitistes, una de-

La pesca en alta mar d'un producte o un altre ho determinen les tendències gastronòmiques del primer món

L'ús de plaguicides als conreus industrials altera la qualitat de l'entorn de l'agricultura i el contamina progressivament.

licadesa, que es consumia en ocasions molt especials. Avui és un dels peixos més barats que podem trobar a la peixateria, per 5 € t'emportes un kg de salmó a casa. Què ha passat?

La nostra societat, la catalana, espanyola o europea, té unes necessitats d'importació agroalimentària. Quan parlo de "nosaltres" no em refereixo únicament als consumidors, sinó també a les empreses productores, transformadores i distribuïdores d'aliments que també tenen unes necessitats i que influeixen, i molt, en els nostres hàbits de consum i alimentació. Per exemple el salmó. Qui no ha sentit o llegit els enormes beneficis per a la salut que té el consum de salmó? Això, juntament amb el preu i amb el fet que se n'ha assegurat el subministrament i que el trobem religiosament cada dia exposat a les peixateries, ha fet que el consum de salmó explotés. Però la importació massiva de salmó implica una producció i exportació massiva de salmó des d'algun lloc. En aquest cas Xile. És a dir, que les nostres necessitats, reals o imposades, modifiquen l'estructura agrària o pesquera dels països del sud. Es

parla d'esquema centre/perifèria, on hi ha un centre que té unes necessitats i una estructura, la perifèria, per satisfer-les. D'aquesta manera els països perifèrics (els empobrits) deixen de ser sobirans alimentàriament i passen a ser dependents de les necessitats i condicions del centre. I això té unes conseqüències.

Al sud, no es produeixen els aliments que demana la població local, els que són sans, sinó que es produeix el que demanem "nosaltres"

En resum, tenim un centre econòmic constituït per un conglomerat de grans empreses transnacionals i uns determinats hàbits de consum alimentari, que modifica a través de tractats bilaterals o multilaterals l'estructura agrària dels països de la perifèria. L'estructura que s'imposa als països empobrits es basa en monocultius d'exportació.

Enormes extensions de soja, de blat de moro, de flors, de fruiters o de piscifactories s'instal·len a les zones millors i més fèrtils dels països afectats. Però això implica modificacions substancials socials, monetàries i ambientals.

Els monocultius d'exportació no són elements neutres, sinó altament selectius.

Seleccionen qui els produeix, com es produeixen i què es conrea. En els monocultius exportadors no hi ha lloc per a les petites i mitjanes explotacions familiars pageses, sinó per a grans explotacions. Tampoc es produeixen els aliments que demana la població local, els que són sans, nutritius i culturalment adients, sinó que es produeix el que demanem "nosaltres". I aquesta "expulsió" dels pagesos tant de la seva funció original (produir aliments per alimentar la població propera) com del seu terreny, genera unes enormes bosses de pobresa, fam i malnutrició en el món rural, que és on trobem el 75% del pobres i malnodrits del món. Apareix una dolorosa migració del camp a la ciutat i es generen els cinturons de pobresa i misèria al voltant de les grans ciutats del sud. La major part d'aquesta gent són pagesos que el sistema monocultor ha expulsat. Per altra banda, es deixen de produir aliments en quantitat suficient per alimentar la població local i això genera més fam i pobresa encara.

Per exemple, l'Argentina és un dels principals productors i exportadors de soja del món. La soja viatja fins a Europa i alimenta la nostra ramaderia a través dels pinsos animals i els excedents els venem a tercers països. El consum intern per habitant de carn o ous a l'Argentina està per

sota dels nivells dels anys 80. La producció alimentària amb destí intern també ha baixat. Prop d'un 20% de la població pateix malnutrició. I tot i amb això, l'Argentina s'entesta a destinar hectàrees i hectàrees de territori a produir un aliment que ells no consumeixen, sinó que ho fan els nostres animals de granja.

Però encara hi ha més problemes. El model de producció d'aliments que s'utilitza en aquests sistemes exportadors és altament agressiu amb el medi ambient. Desforestació, pèrdua de biodiversitat, contaminació de rius i aigües amb plaguicides, contaminació de costes i mars sota les piscifactories, erosió del sòl agrícola, pèrdua de nutrients o profundes alteracions ecosistèmiques entre d'altres. I en això hi tenim una responsabilitat evident, estem contraient un deute ecològic. El deute ecològic es defineix com el deute contret pels països industrialitzats amb al resta de regions a causa de l'espoli històric i present dels recursos naturals, els impactes ambientals i la lliure utilització de l'espai ambiental global per dipositar els residus. L'àmbit agroalimentari forma una part important d'aquest deute.

Per exemple, en un recent estudi de la campanya, es quantifica que el deute ecològic que té Espanya amb l'Argentina degut a la importació de soja i els impactes ambientals que està generant arriba gairebé a la meitat del deute extern que té el país sud-americà amb Espanya. El monocultiu de soja al Brasil que importa Europa, es considera avui en dia la principal amenaça per al bosc amazònic. A l'Argentina, ecosistemes únics com les Yungas o el Chaco, desapareixeran en un termini de 10 anys si el monocultiu continua l'expansió prevista.

Les múltiples propietats nutritives de la soja són menyspreades en utilitzar-la com a matèria primera en la fabricació de pinsos per animals als països més desenvolupats.

Hi ha una clara corresponsabilitat de les nostres societats en la pèrdua de la sobirania alimentària del països que ens subministren els productes que importem i en la generació d'un deute ecològic associat a aquest fet que cal reconèixer, eliminar i restituir. Això és el que pretén la campanya "No et mengis el món" (www.noetmengiselmon.org), una iniciativa de 4 entitats (Acció Ecològica, Observatori del Deute en la Globalització, Veterinaris Sense Fronteres i la Xarxa de Consum Solidari) que intenta sensibilitzar i incidir en els canvis necessaris per modificar aquest esquema agroalimentari injust i insostenible.

Els 5 del salmó és un preu fals que no té en compte el seu cost real. Es basa en unes condicions laborals deplorables en les piscifactories i en

les naus de transformació i embalatge del peix a Xile, una maquinització similar a les zones franques tèxtils d'altres regions. I es basa en la contaminació sistemàtica de la regió sub-antàrtica del sud de Xile. Cap d'aquests dos conceptes s'internalitzen per part de les empreses salmeres, les paga Xile, és a dir, els xilens i el seu entorn. Si poséssim al salmó de Xile el seu valor real, el seu preu seria prou dissuasori per reorientar els nostres hàbits de consum de peix cap a altres espècies més locals, més properes i tan o més "saludables".

És feina de tots fer-ho.

Ferran Garcia
Campanya pel deute ecològic
i la sobirania alimentària

Retalls de premsa

Bolivia y su lucha contra el neoliberalismo

El 14 de enero pasado, el movimiento social boliviano logró expulsar a una nueva empresa transnacional, la francesa Suez –la anterior había sido la norteamericana Bechtel, en abril de 2000-, que administraba los servicios de agua potable y alcantarillado en las ciudades de El Alto y La Paz, la sede del gobierno. Un nuevo golpe al modelo neoliberal que ya en octubre perdió a uno de sus hombres más simbólicos, el presidente Gonzalo Sánchez de Lozada, derrocado después de una insurrección popular que dejó 67 muertos y unos 400 heridos.

Bolivia es el segundo país más pobre de América Latina –después de Haití-, con una población de ocho millones de habitantes y una deuda externa superior a los 5.500 millones de dólares para cuyo pago destina casi el 30% de su Producto Interior Bruto (PIB). En 1985, el presidente del Movimiento Nacional Revolucionario (MNR), promulgó el Decreto Supremo 21060 con el cual, prácticamente, se abrió paso la economía de mercado. Vinieron las “racionalizaciones” en las empresas del Estado, el despido de unos 25 mil trabajadores mineros, la quiebra de la incipiente industria nacional que no podía competir con los productos importados y, ya en la década de los noventa, la privatización de los recursos naturales –principalmente el petróleo y el gas –y de los servicios básicos.

Este proceso coincidió con una desestructuración y desmovilización casi total del movimiento popular. De hecho una parte de la izquierda aglutinada en el Movimiento de Izquierda Revolucionaria (MIR) y el Movimiento Bolivia Libre (MBL), dos partidos de clase media pero con incidencia popular, participaron activamente en el proceso de liberalización de la política y la economía y del país.

La empresa Bechtel está involucrada también en la “nueva administración” de los recursos en Iraq, después de la invasión por parte de los Estados Unidos

Pero a partir de abril de 2000 la situación política boliviana da un giro radical. Una movilización popular en Cochabamba –en la que participaron cocaleiros, vecinos, regantes, obreros y estudiantes, aglutinados en la Coordinadora del Agua- logra expulsar a la empresa norteamericana Bechtel que había decretado un exagerado aumento de tarifas –de hasta el 3.000%, en algunos casos- en los servicios de agua potable que administraba.

Walter Chávez,
Le Monde Diplomatique,
edición española,
Abril 2005

EEUU y europa: casi aliados

La lista de temas sobre los que EEUU y Europa están muy en desacuerdo es impresionantemente larga: la guerra de Iraq y las relaciones actuales con el régimen iraquí; el trato a los prisioneros en Guantánamo; la política a seguir en Israel/Palestina; cómo gestionar el tema de la proliferación nuclear en Irán y en Corea del Norte; si mantener o no el embargo armamentístico a China; el embargo a Cuba; si la OTAN debería seguir

siendo la estructura principal dentro de la que situar las relaciones EEUU-Europa o si EEUU debería tratar con la UE; Galileo versus GPS como sistema de navegación por satélite; la urgencia del cambio climático y el Protocolo de Kyoto; el apoyo al Tribunal Penal Internacional; las quejas mutuas (y amenazas de represalias) relacionadas con los subsidios a la industria; la modificación genética de semillas agrícolas; la rivalidad entre Boeing y Airbus; y finalmente, pero no menos importante, el surgimiento del euro como potencial divisa mundial. (...)

Así pues, ¿cómo puede afirmarse que EEUU y Europa siguen siendo aliados? Sí, comparten intereses, los dos son centros importantes de acumulación de capital. A los dos les preocupa mantener la estabilidad de la economía-mundo. A los dos les preocupan las crecientes exigencias de los países del Sur en las negociaciones Norte-Sur dentro del marco de la Organización Mundial del Comercio. En resumen: ninguno de los dos quiere una transformación del sistema-mundo en el que vivimos. Estas preocupaciones fueron la base de la alianza histórica entre EEUU y Europa, y no han desaparecido.

Immanuel Wallerstein,
El viejo topo, abril 2005

Las Naciones Unidas han fijado ocho objetivos para reducir la pobreza en el mundo antes de 2015

La importancia de los Objetivos del Desarrollo del Milenio

Los Objetivos de Desarrollo del Milenio (ODM), aprobados en la Asamblea General de Naciones Unidas en el año 2000, han promovido sin lugar a dudas un nuevo impulso a la cuestión del desarrollo que, durante décadas, ha sido tan debatida en numerosos foros como obviada en la ejecución de las grandes políticas internacionales. La presentación el pasado 17 de enero de una hoja de ruta de Naciones Unidas para acabar con la pobreza ha puesto en evidencia una vez más la necesidad urgente de que los países ricos adopten nuevas políticas de deuda externa, comercio internacional y Ayuda Oficial al Desarrollo (AOD). Efectivamente, la Declaración del Milenio y la firma de la misma por parte de 189 Jefes de Estado y de Gobierno supone ya un logro que no podemos despreciar, y sobre el que pueden fundarse esperanzas reales y concretas de transformación de la actualmente insostenible e injusta situación mundial.

En primer lugar, los ODM suponen en su formulación, que las metas propuestas (reducir la proporción de personas pobres o con hambre, reducir tasas de mortalidad infantil y materna, lograr la enseñanza primaria universal para niños y niñas, aumentar el número de personas con acceso al agua potable y el saneamiento...) se convierten por primera vez en objetivos específicos de todo el conjunto de políticas internacionales. Los ODM pueden darnos la oportunidad de situar la cuestión del desarrollo en el centro de las políticas estructurales.

El objetivo principal es disminuir las diferencias económicas entre norte y sur.

No hace tanto tiempo, que la cuestión del desarrollo se consideraba como una consecuencia lógica que llegaría si se garantizaba el crecimiento económico, pero el “derramamiento” tan esperado no llegó nunca. Más bien, aunque el crecimiento fue espectacular durante décadas, y las condiciones de vida mejoraron notablemente, la desigualdad aumentó de manera dramática hasta producir una “brecha” insoslayable incluso para los más optimistas. El final de la guerra fría y la caída del bloque económico del Este, hizo posible que durante los noventa se avanzara en la construcción de espacios multilaterales de entendimiento. El impulso, asumido fundamentalmente por Naciones Unidas, permitió la celebración de varias cumbres temáticas, que abordaron la situación mundial desde una perspectiva global. Las propuestas que salieron de las cumbres sobre desarrollo sostenible, des-

arrollo social, mujer, población, infancia, derechos humanos y alimentación, exigían medidas multilaterales y globales de actuación.

La firma y ratificación de las conclusiones o declaraciones de cada cumbre por parte de los diferentes Estados ha sido insuficiente si observamos el grado de cumplimiento de los compromisos. La formulación de los ODM aporta una visión estructurada de la mayoría de las cuestiones tratadas, otorgando al desarrollo el carácter multidisciplinar y contemplando las numerosas “caras” que presenta el fenómeno de la pobreza y la desigualdad. Por otro lado, los ODM incorporan la definición de metas concretas referidas a un espacio de tiempo establecido, en la mayoría de los casos para el año 2015. Se establecen una serie de indicadores para cada una de las metas, que permitirán medir los avances o retrocesos en cada una de las propuestas. Así, el com-

promiso firmado por los 189 estados supera el carácter de compromiso con un discurso o una resolución, y adquiere un grado mayor de concreción al asumir como propios resultados concretos que podrán ser medidos en función de los indicadores y del tiempo transcurrido.

En septiembre de 2005, la Asamblea General de Naciones Unidas tiene previsto presentar un informe sobre el grado de cumplimiento o incumplimiento respecto a los ODM. Igualmente e espera que la nueva declaración incorpore un llamamiento más específico para reunir más voluntades políticas. Estamos pues ante un año especialmente importante para lograr cambios que nos aseguren resultados más satisfactorios.

Actualmente, las tendencias no son demasiado halagüeñas. Se han observado algunos resultados pero muy circunscritos a países como China e India, que por su gran cantidad de población influyen de forma decisiva en las proporciones. Sin embargo, es igualmente cierto que la mayor parte de África se está quedando estancada, y partes de América Latina y Asia Central están experimentando un aumento de los niveles de pobreza en vez de un descenso. Además, los avances registrados en China e India se refieren casi exclusivamente a las áreas mejor comunicadas y cercanas a los puertos de mar, mientras que las zonas más aisladas y rurales presentan datos mucho menos alentadores.

Hoy por hoy los expertos coinciden en que los problemas del desarrollo tienen solución, y que los ODM son objetivos viables desde el punto de vista técnico y económico. Tan sólo exige voluntad política por parte de los Estados. A los gobiernos de los países en desarrollo se les pide que tomen medidas serias para fortalecer la gobernabilidad, la defensa de los de-

rechos humanos y especialmente políticas de lucha contra la corrupción.

Por suerte, y gracias a la insistencia de estos países, la declaración del milenio finalmente incluyó el objetivo octavo como uno más. Es el que dicta cuáles son las responsabilidades de los países ricos, el que de alguna forma, ofrece garantías de posibilidad de cumplimiento a los demás países.

Aunque lamentablemente la formulación del octavo ODM no incluye compromisos cuantificados como los demás objetivos, tres cuestiones aparecen como relevantes: propone el aumento de la Ayuda Oficial al Desarrollo, la reducción de la Deuda Externa para los países más pobres, y la mejora de las normas internacionales que regulan el comercio para asegurar un trato no discriminatorio a los países pobres.

La ONU indica que los países ricos deberían invertir al menos 195.000 millones de dólares, lo que supone prácticamente duplicar la ayuda mundial que actualmente se está otorgando: pasar del 0,25% del PIB, al 0,44% en 2006, lo que representa la quinta parte del presupuesto militar anual (900.000 millones de dólares).

La Deuda Externa sigue asfixiando a numerosos países de entre los más empobrecidos. Iniciativas encaminadas a la cancelación de la deuda externa, especialmente para estos países deben ser tomadas muy en cuenta.

Pero, probablemente la "llave del tesoro" puede encontrarse en los avances que se logren en los aspectos relativos al sistema normativo para el comercio internacional. Es indudable que abrir oportunidades a las economías del sur para que tengan menos dificultades en exportar sus productos puede permitir

mayores cuotas de crecimiento más sostenibles en el tiempo.

El acceso para los países en desarrollo a los espacios de toma de decisión en la Organización Mundial del Comercio, en condiciones de no discriminación, es una tarea por cumplir que no puede posponerse por más tiempo.

Junto con el avance de la globalización económica neoliberal, se ha producido un interesante fenómeno de fortalecimiento del carácter global de los movimientos sociales. La agenda de la sociedad civil se ha coordinado y ha encontrado elementos de consenso que están vehiculando numerosas reivindicaciones y cambios importantes en cuestiones de carácter político. La presencia cada vez mayor de este movimiento plural y diverso en los estados de opinión de las sociedades supone una presión muy significativa en la voluntad de los políticos.

La Alianza por el Desarrollo que reclama el octavo ODM no es sólo una alianza intergubernamental, que pocas garantías ofrecería. En este sentido es fundamental el papel de las organizaciones sociales en tanto en cuanto puedan asumir los ODM como un reto deseable. Es cierto, que para las organizaciones sociales los ODM son limitados y tan sólo representan algunos avances respecto a sus reivindicaciones históricas, pero es igualmente cierto que si en el año 2015 se han logrado cumplir los ODM tal y como están formulados, será el mejor indicador de que se han producido transformaciones profundas en la estructura mundial que han logrado revertir el agravamiento de la situación.

Pablo J. Martínez Osés
Responsable de la Campaña
d'Objectius del Mil·leni de la
Coordinadora d'ONG de
Desenvolupament d'Espanya

Claves para entender los recientes hechos en Ecuador **Ecuador, la rebelión forajida**

El pasado 20 de abril, tras una intensa semana de crecientes movilizaciones ciudadanas en Quito, el presidente Lucio Gutiérrez abandonó el palacio presidencial y buscó refugio en la embajada de Brasil. Horas antes, el Congreso reunido en minoría y en convocatoria extraordinaria lo había destituido del cargo alegando "abandono del poder" y nombrado en su reemplazo al vicepresidente Alfredo Palacio. Casi simultáneamente, la cúpula militar le había "retirado" públicamente también su confianza. Se cumplía así una de las principales demandas exigidas desde las calles por la Rebelión Forajida quiteña. Pero faltaban muchas más: faltaba, en especial, cumplir el mandato y anhelo de profunda renovación y cambio que se expresó en el grito, lleno de esperanza y rabia, que reclamaba: ¡Qué se vayan todos!

Rebelión

La explosión popular causante del derrocamiento final de Lucio Gutiérrez surgió poco a poco. No fue un hecho súbito o inesperado. Durante los meses previos fue incubándose en un clima de descontento creciente y crítica generalizada hacia el gobierno de la nación. La rebelión final se inició a comienzos de abril abiertamente, de forma casi simbólica, con la participación de unas pocas personas que perseveraron diariamente en la protesta callejera, en horas nocturnas, mediante acciones puntuales cargadas de imaginación y organizadas a través de las ondas de radio de la emisora La Luna. El número de partici-

Los métodos de Lucio Gutiérrez le llevaron al control absoluto en Ecuador para continuar y acentuar más una política de creciente corrupción y neoliberalismo

pantes y la extensión de la protesta fue aumentando paulatinamente, recibiendo un impulso inesperado procedente del propio gobernante, quien le dio resonancia y visibilidad pública al calificar de forajidos a todos aquellos que se movilizaban improvisadamente en su contra: los manifestantes se apropiaron del insulto y pasaron a autodenominarse, con orgullo, como forajidos, dotando de identidad y consistencia a una protesta hasta ese momento irregular y esporádica. Organizados desde el ámbito local mediante asambleas ciudadanas, el número de manifestantes y la intensidad de la protesta creció exponencial-

mente conforme el gobierno intensificó la represión sobre la misma. Con imaginación y tesón, permanentemente comunicados mediante la radio, el móvil y el correo electrónico, la Rebelión Forajida se desencadenó imparable por la periferia de Quito.

En su mayoría, la revuelta estuvo protagonizada por personas pertenecientes a la pauperizada clase media, de una variada gama de edades e intereses vitales, ajenas a las esferas políticas partidistas, y aportando en común el hastío de décadas de oprobio, saqueo, cinismo y corrupción de la clase política. En el

Gutiérrez llegó al poder con un discurso favorable a los intereses de la izquierda y los indígenas.

seno de las asambleas y en las redes de comunicación se vertió una cascada de preocupaciones y propuestas que generaron un debate permanente, dibujando un esquema de reivindicaciones que, en esencia, recogió los reclamos propugnados largamente desde los movimientos indígenas y sociales, en orden a restablecer la soberanía política y económica del país, depurar la clase política, las instituciones y los organismos del estado, y reorientar las prioridades nacionales hacia los aspectos sociales. Lo importante, sin embargo, fue, y está siendo, el propio proceso de debate, en tanto

abrió un canal real de participación y acción política de la ciudadanía, cuestionando, más allá de la superficie, la raíz de los innumerables problemas que padece el país.

A diferencia de las últimas revueltas generales, que forzaron la salida del poder de los presidentes Bucaram (1997) y Mahuad (2000), en la Rebelión Forajida apenas tuvieron protagonismo ni el movimiento indígena del Ecuador ni la izquierda radical. Los indígenas, debilitados por la permanente labor de zapa realizada por el régimen gutierrista, inmersos en un proceso

de recomposición y reorganización de sus bases sociales y desalentados ante los escasos resultados obtenidos en las últimas movilizaciones antigubernamentales que habían liderado, aportaron a la revuelta un conjunto de reivindicaciones de carácter nacional largamente debatidas y contrastadas al interior del movimiento, además del prestigio y la presencia en las calles y asambleas de sus principales dirigentes. La izquierda radical, por su parte, profundamente deslegitimada por el alineamiento de sus representantes políticos con la mayoría gubernamental durante los meses previos, se sumó unilateralmente a la rebelión los días inmediatos a la caída de Gutiérrez, desplegando una enérgica actividad y una violenta resistencia a la represión. Sus intentos de capitalizar la revuelta a favor de las tesis clásicas revolucionarias, percibidos como el retorno a viejas prácticas partidistas en el mismo seno de la rebelión, acentuaron el desencuentro y la desconfianza, pese a la coincidencia en muchas de las reivindicaciones y planteamientos. Quizás este desmarque activo respecto a la izquierda revolucionaria sea el origen de la interpretación de revuelta burguesa que se ha adjudicado a la Rebelión Forajida en diversos foros internacionales. Pese a ello, si nos atenemos a la forma, el fondo, el alcance y sus aspiraciones, es innegable admitir el contenido revolucionario innato de la rebelión.

Gutierrismo

La explosión del descontento popular en los días previos a la caída de Lucio Gutiérrez sorprendió en la escena internacional. Quizás debido a la práctica invisibilidad de la situación interna del país en los medios de comunicación y al carácter

fragmentario de la información difundida.

Una rápida lectura daría la conclusión que el levantamiento fue originado por la decisión gubernamental de destituir a la Corte Suprema de Justicia el pasado diciembre, instituyendo una dictadura de facto al copar todos los poderes del estado. Sin embargo, la resistencia al gobierno de Lucio Gutiérrez comenzó prácticamente con su asunción de la presidencia. Llegado al poder gracias al respaldo de los movimientos indígenas y sociales y de la izquierda radical, se desmarcó rápidamente de sus aliados, dejó de lado las promesas electorales y gobernó con el apoyo de los partidos populistas PRE, PRIAN y el ultraderechista Partido Social Cristiano. En lo económico, firmó la carta de intención con el FMI y continuó las políticas neoliberales de los gobiernos anteriores, destinando los beneficios petroleros al servicio de la deuda externa. Igualmente, subordinó la soberanía del país a los intereses de los EEUU, negociando de forma opaca el Tratado de Libre Comercio (TLC) y aumentando peligrosamente la implicación del Ecuador en el Plan Colombia. Fueron sin embargo las maneras, la práctica política diaria de un régimen basado en la corrupción generalizada, el nepotismo, el clientelismo y la demagogia, las mentiras y contradicciones, la militarización de la vida pública, la represión fascizante de la oposición y de los movimientos sociales, el maquiavélico acoso y compra de voluntades con el objetivo de socavar al principal vector de resistencia opositora, el movimiento indígena, el trapiqueo constante de compraventa de diputados... El período gutierrista, sobre todo, acentuó de forma indiscutible la ausencia de representati-

Grupo de periodistas ecuatorianos en protesta contra la censura informativa impuesta por Gutiérrez

vidad y legitimidad de los partidos políticos, evidenciando la profunda crisis de un sistema que sustituyó y excluyó de manera absolutista a la ciudadanía de la gestión del Estado.

Con Lucio Gutiérrez no comenzó la crisis ni a él se remiten en exclusiva los antecedentes de la rebelión. Sólo fue el detonante último, continuador y cúspide de un esquema corrupto y perverso de política patrimonialista y oligárquica que considera el estado y la nación como un espacio destinado al saqueo y al enriquecimiento personal. El hartazgo, la persistencia de este esquema a lo largo de décadas, la sensación de que el país no podrá sobrellevarlo por mucho tiempo más, la rabia que produce la impotencia... Fueron las causas últimas de la rebelión.

Futuro...

Con su origen y epicentro en Quito, y extendiéndose hacia otros lugares del país, la Rebelión Forajida per-

manece activa, vigilante, manteniendo vivas las redes y espacios de participación política. No se lograron todos los objetivos planteados. No obstante, hay una brisa de optimismo realista expresada en los tenues pero firmes pasos de algunos ministros del nuevo gobierno siguiendo la senda abierta por la revuelta.

Hay mucho por hacer: queda un Congreso corrompido; queda un sistema de partidos carcomido por prácticas clientelares y corruptas; queda una Justicia mercenaria en venta al mejor postor; queda un extenso y variado catálogo de funcionarios, vividores, empresarios, oligarcas, políticos, jueces, prelados, militares... muchos de ellos al servicio de espúreos intereses internacionales. Queda un país por construir, queda mucho trabajo... Pero nos queda la esperanza.

Miguel Ángel González Leal
Ecuador Llactacarú
www.llacta.org

Los territorios indígenas son estratégicos para el desarrollo de la economía del país y del mundo

Intereses económicos en la Amazonia Colombiana

La amazonía ha recobrado un gran interés en las últimas décadas, por ser un territorio estratégico y de gran riqueza de biodiversidad y de recursos naturales y ambientales. Después de la cumbre de Río, donde se le dio una gran importancia a la diversidad biológica y se reconoce esta zona como el pulmón del mundo, surge una serie de hechos que involucran a los territorios indígenas y sus pobladores, hay un auge de apoyos institucionales a través de ONG ambientalistas, se crea y se estructura el Ministerio del Medio Ambiente del gobierno de Colombia, se saca la ley 99, todos para proteger el Medio Ambiente y los recursos naturales y de biodiversidad, en el plan de desarrollo del gobierno de turno se establece el eje del desarrollo ambiental, por otro lado se comienza la era del desarrollo sostenible.

En esta línea de políticas los pueblos indígenas nos volvemos importantes, se establece la Agenda XXI, que es la agenda amazónica, se concreta con la organización representativa, la OPIAC, surgen muchas actividades y reuniones internacionales en desarrollo de esta agenda mundial.

Pero desde una década antes del milenio, con la creación de la OMC, el anuncio de la globalización económica, el ALCA, se plantean los objetivos y metas del milenio, para el desarrollo mundial, en esa política económica, en 2.005 Colombia firma el TLC (Tratado de Libre Co-

La comunidad indígena en Colombia lucha por no tener que abandonar su hábitat.

mercio) con los Estados Unidos y esto cambia el interior del país.

Para los pueblos indígenas esta decisión es nefasta, porque nosotros poseemos el 25% del territorio nacional como propiedad colectiva y tenemos reconocimiento constitucional, en la amazonía tenemos gran extensión de tierras conformado por selvas y ríos y están constituidos en resguardos.

Recursos mineros

En nuestros territorios están los recursos mineros, como el oro en el

departamento del Guainía, Vaupès, Caquetá, que no tienen licencia de explotación, se hace de forma ilegal con apoyo de la guerrilla, en este caso las FARC. También se encuentra Titanio, uranio, piedras como el cuarzo, entre otros, que están sin explotar, están identificados en los mapas del Ministerio de Minas y energía.

Recursos hidrocarburos

De igual manera de acuerdo a los estudios, se encuentra petróleo en las selvas amazónicas, significa que

hacia el futuro se irá a explotar este recurso y en este sentido ya vienen dialogando con las organizaciones representativas, la OPIAC, han adelantado los diálogos tripartitos entre el gobierno, la industria y los pueblos indígenas, de igual manera se han preparado líderes, diplomado en hidrocarburos en Quito, en la Universidad de la FLACSO, es decir que todo se hace para avanzar en los procesos de Consulta Previa, para no tener tropiezos como se ha visto con el pueblo uwa del piedemonte llanero.

Recursos de biodiversidad

La amazonía es una región biodiversa, con muchas especies de fauna y flora, por eso mismo este es uno de los puntos importantes para la economía del futuro, en el aprovechamiento, uso y manejo de los recursos de fauna, flora y microorganismos, se plantea adelantar estudios e inventarios de estos recursos con el apoyo de las comunidades locales, aportando su conocimiento ancestral, en este tema juega un papel importante las comunidades indígenas, que son portadores milenarios de un saber ancestral. Uno de los aprovechamientos que se plantea es el recurso genético, para la industria farmacéutica y el desarrollo de la Biotecnología.

En este sentido ya comenzamos a tener presión en nuestras formas de organización, estamos intervenidos y constantemente estamos siendo manoseados por investigadores de diferentes ONG, que nos utilizan y nos sacan información, las comunidades no saben para qué, el porque, llegan confundiendo, y las instituciones gubernamentales también manejan sus programas a través de otras instituciones, sin claridad, ge-

A pesar de que la región amazónica ha sido reconocida repetidamente como pulmón del planeta, las multinacionales y los estados siguen especulando con ella.

nerando problemas internos en las comunidades. Hay una forma de dominación a las comunidades, que a través del manejo de los recursos económicos de cooperación internacional, lo manejan como dueños de ellos y que hacen favor a las comunidades, generando dependencia y sumisión en muchas zonas sobre todo en las más tradicionales donde el contacto ha sido mínimo.

Recursos naturales y ambientales

La riqueza ambiental es una gran oferta en los territorios indígenas de la amazonía colombiana, hay una cantidad de lugares y sitios con paisajes maravillosos de formación natural, caídas de agua, raudales, ríos, caños y lagunas, bosques primarios y secundarios, árboles maderables de origen natural, frutos alimenticios silvestres y otros recursos que cumplen una función importante en la conservación del medio ambiente. Las comunidades hacemos un uso equilibrado en el aprovechamiento de estos recursos que es nuestra oferta ambiental para nues-

tra economía de subsistencia, que lo hacemos de acuerdo al calendario ecológico y ambiental

En este sentido se identifica como un punto de economía del futuro el ecoturismo i etnoturismo, pero como he dicho estas maravillas se encuentran en los territorios indígenas y no es fácil crear empresas sin tener las condiciones de factibilidad, porque las comunidades no están preparadas y por ahora no es de su interés entrar en estas economías, porque aún manejan otro sistema económico que es de la sostenibilidad para la supervivencia y subsistencia, hasta ahora están entrando en la economía monetaria y de capitalización, por lo tanto la visión económica está en las nuevas generaciones de indígenas si se prepara desde ahora, de lo contrario ellos no tienen interés de ofertar su territorio y sus recursos naturales porque hay otra concepción de territorio, vida y desarrollo.

El recurso maderero es otro potencial de la economía, que ya han entrado empresas, sin consulta ni nego-

ciación, sacan la madera sin control alguno, sino con la protección de los ilegales, las comunidades no dicen nada por miedo, porque si dicen algo son amenazados y asesinados.

En la política del desarrollo, tienen proyectado varios megaproyectos de gran envergadura en nuestros territorios o en zonas de influencia donde recreamos nuestra vida, como son los de infraestructura fluvial, del río Meta y Orinoco, que es la privatización de los ríos para la navegabilidad y medio de comercialización como se hizo en los tiempos de la conquista, para nosotros representa una segunda conquista y de hecho el exterminio cultural, muy pocos pueblos podrán sobrevivir.

Se tiene los megaproyectos de reforestación industrial y de monocultivos de palma africana, entre otros. La amazonía convertida en zonas de producción agroindustrial, ¿qué pasará con nosotros?. Por estas mismas razones, son los problemas del control territorial por parte los grupos armados, que se quieren adueñar de nuestros territorios para hacer un aprovechamiento económico de todos los recursos existentes, al igual que el gobierno, nos consideran personas perezosas, sin capacidad de trabajo asalariado, ni de producción económica, por eso nos consideran antieconómicos y somos la barrera del desarrollo del país porque no dejamos explotar nuestros recursos ambientales y naturales.

Nosotros nos sentimos desprotegidos, no tenemos amigos, porque todos tienen interés por los recursos que tenemos, somos culturas de conservación y no de explotación de recursos, esta visión se contrapone al desarrollo de la cultura mayoritaria y del mundo, por lo mismo estamos buscando que nos entiendan

Los recursos mineros se encuentran también en el interior de la región amazónica.

que manejamos el equilibrio del mundo y de la vida.

Qué esperamos

Frente a estos problemas que estamos afrontando las comunidades indígenas que habitamos en región de la amazonía, requerimos:

- 1 Que el gobierno nacional establezca una política de protección y prevención como garantía de los derechos de los pueblos indígenas.
- 2 Que se apoye con programas de formación y capacitación de nuevos líderes, para afrontar el futuro que esperan en la aplicación de las políticas económicas, del TLC.
- 3 Que se fortalezca las organizaciones locales y defensa de los derechos de las comunidades.
- 4 Que se busquen alianzas estratégicas de apoyo a la pervivencia cultural de los pueblos.

5 Que la amazonía se declare patrimonio de las comunidades nativas como conservadoras del medio ambiente.

6 Que se cumplan las normas especiales y que se proteja a los pueblos vulnerables y en peligro de extinción sobre todo a los nukat-maku, que habitan en el Guaviare, que los grupos armados respeten este territorio.

7 Que nos apoyen el desarrollo de nuestros planes de vida, en el marco del desarrollo propio y autónomo.

Rosalba Jiménez
Dirigente indígena del poble Sikuaní de l'Amazònia Colombiana.
Assessora dels Pobles Indígenes de Colòmbia. Actualment col·labora amb el poble U'wa en la seva defensa en front del govern i de les petroleres que volen explotar el seu territori.

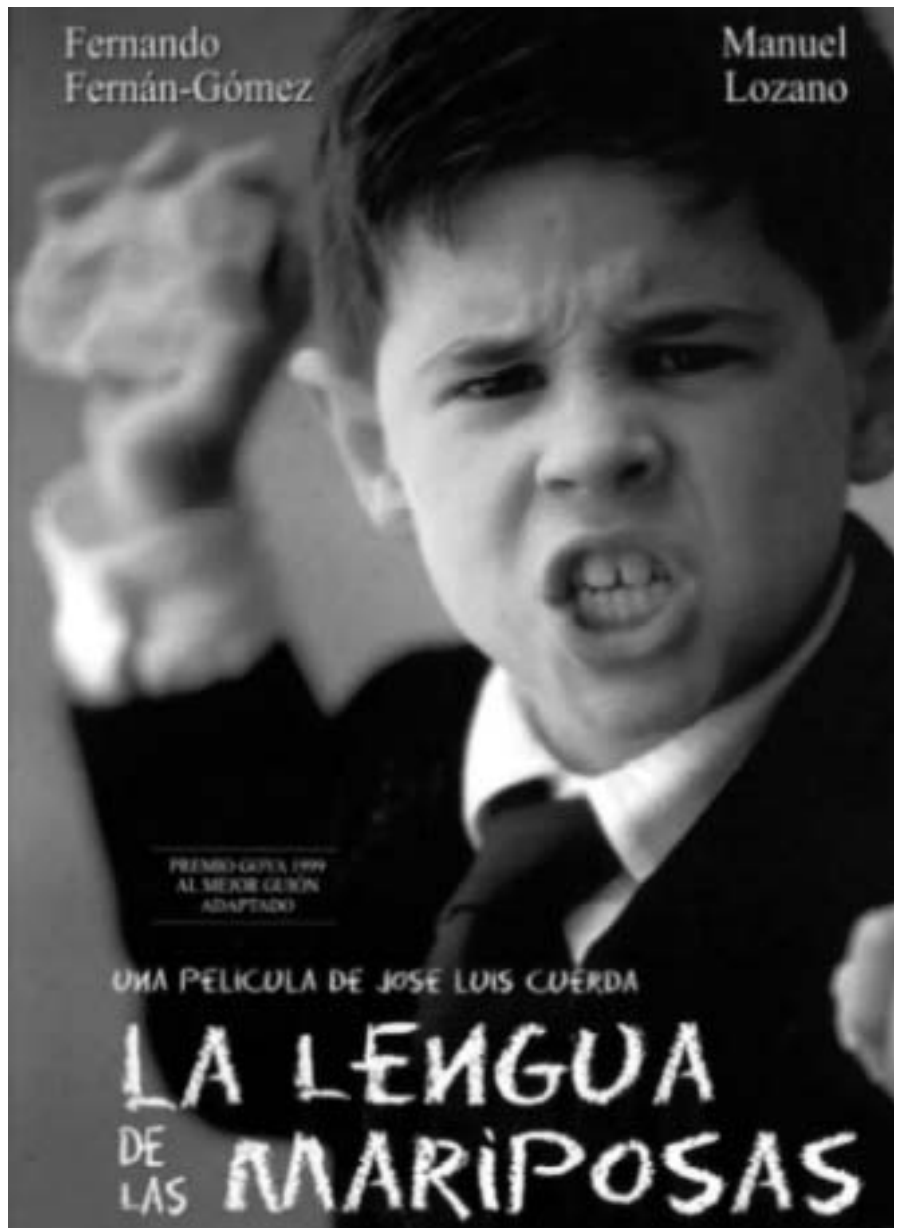
El setè art ha sabut recollir molt bé les repercussions dels conflictes en la infància

La infància i la guerra al cinema

Arran de *Las tortugas también vuelan*, que es pot veure actualment a Barcelona, volem fer un breu repàs a alguns títols que han proposat una reflexió sobre l'impacte que els conflictes armats o les disputes entre comunitats tenen en la infància.

El cinema ha tractat sovint el tema de la guerra. El gènere bèl·lic pertany a l'època daurada de Hollywood, juntament amb el *western*. I es manifesta com a exaltació èpica i reafirmació d'uns valors col·lectius patriòtics davant de l'enemic, convertit en l'antagonista. La guerra contemporània, però, presenta una cara més tràgica i no es redueix a la perspectiva dels combatents en el camp de batalla, ja que es fa a costa de i contra la població civil. Aquí els més vulnerables, els més indefensos i els més innocents són els nens, que com a hostatges en ciutats assetjades i confinats en camps o com a víctimes directes de la violència en pateixen les conseqüències.

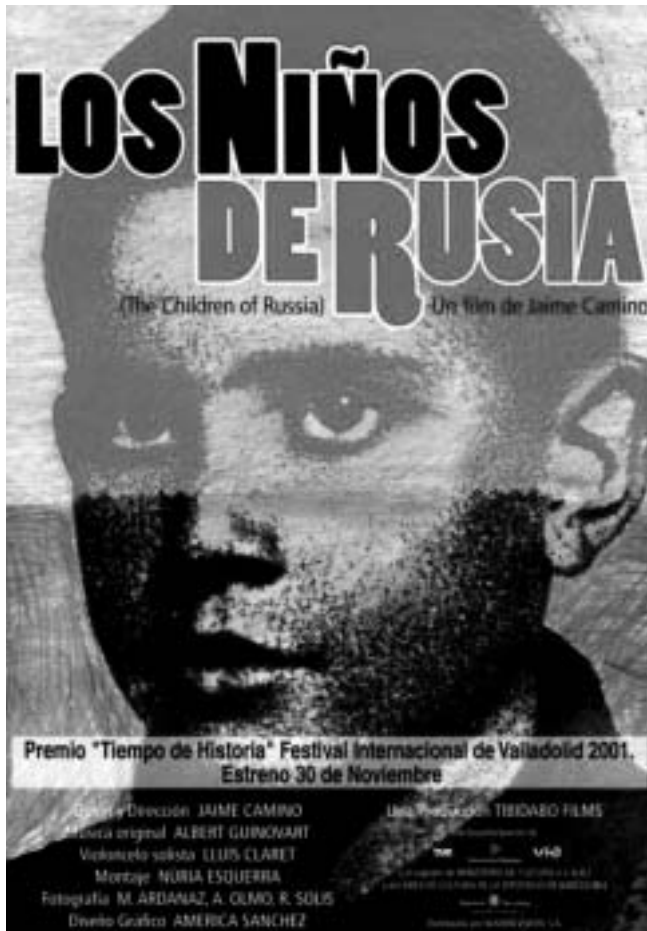
Entre altres efectes, la guerra trunca les expectatives de futur i condiona la resta de les seves vides. Trobem els qui estan obligats a viure unes "llargues vacances" a l'Espanya del 1936. O aquells altres nois que han d'acceptar que *Las bicicletas son para el verano*, en el Madrid assetjat pels bombardejos i les dificultats per subsistir cada dia. I també els forçats a conèixer massa aviat els pitjors sentiments amagats al cor humà (la covardia, la traïció) a *La lengua de las mariposas*. La guerra civil espanyola, rerefons dels llargmetratges de ficció esmentats, va tenir unes conseqüències més

A la Lengua de las mariposas els nens protagonistes estan forçats a conèixer massa aviat els pitjors sentiments del cor humà

horribles per als nens separats definitivament de la seva família. Molts d'ells van ser enviats a l'estranger, amb la confiança d'oferir-los una seguretat impossible al territori en guerra. S'han recollit els testimonis d'aquestes experiències en el documental de Jaime Camino *Els nens*

de Rússia (2001), que explica com a la primavera de 1937 les autoritats republicanes, davant la violència dels bombardejos i les difícils condicions de vida de la població assetjada, organitzen un sistema d'evacuació per tal d'allunyar-los del perill. Orfes de guerra o fills de com-

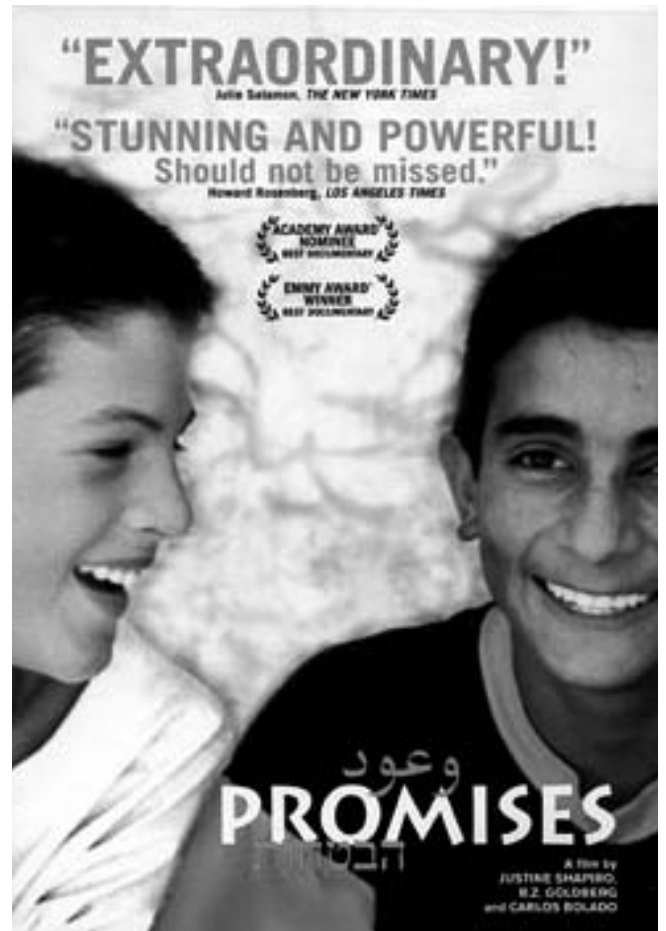
Los niños de Rusia mostra com més de 30.000 nens van ser trets d'Espanya i el que va esdevenir de les seves vides.

batents són acollits a centres d'assistència que depenen de la República. A mesura que la situació es complica, el manteniment d'aquests centres es fa més difícil i les autoritats decideixen enviar els nens a diferents països. Governos i institucions de Bèlgica, Anglaterra, Dinamarca, Suïssa i l'URSS s'ofereixen per acollir-los. En dos anys surten d'Espanya 34.000 nens, entre cinc i quinze anys d'edat. Si bé la majoria tornarà aviat, uns 2.000 nens evacuats a la Unió Soviètica no ho podran fer fins el 1956. Ja adults, els espera un medi hostil i molts decideixen tornar a l'URSS per sempre.

En aquesta mateixa línia, TV3 va difondre l'any 2004 el reportatge d'investigació —després editat en CD a Els documentals de TV3— *Els nens*

perduts del franquisme. Aquest document ha contribuït a recuperar la memòria històrica de la guerra civil, silenciada fins aleshores, amb el testimoni d'aquells nens que van ser apartats de les seves famílies, repatriats contra la voluntat dels seus pares, tancats a la presó amb les mares o internats en asils o col·legis religiosos, i en molt casos adoptats de manera il·legal. Els protagonistes són mares i fills que van ser separats i que no van saber res durant molt de temps o potser mai més els uns dels altres.

La Segona Guerra Mundial ha generat tanta filmografia que es fàcil trobar-ne exemples. A part de la molt aclamada *La vida és bella*, podem citar, per exemple, *Au revoir, les enfants*, pel·lícula de Louis Ma-

Promises contraposa les possibilitats d'enteniment d'uns nens d'origen divers amb la realitat social de l'orient mitjà.

lle (1987) que conté alguns elements autobiogràfics. A la França ocupada de l'any 1944 els alumnes d'un col·legi catòlic acomiaden tots junts en veu alta, sota la vigilància amenaçadora dels soldats nazis, un dels seus professors, detingut per haver acollit i amagat un nen jueu. "Adéu, mossèn!" criden en un acte de rebel·lia que vol ser alhora un desafiament. El capellà es gira cap a ells i respon "adéu, nois!".

D'altra banda, trobem en la història del carnisser *Monsieur Batignole* (dirigida l'any 2002 per Gerard Jugnot, el protagonista de *Los chicos del coro*) un intent de mostrar, sense gaire profunditat, la França col·laboracionista i l'equívoca posició d'alguns sectors socials acomodaticis. Batignole, que en un principi

s'aprofita de les bones relacions del seu gendre amb el comandament alemany, anirà a poc a poc prenent consciència de la injustícia gràcies a l'afany de protegir el nen jueu de la família veïna, els pares del qual han estat deportats a Alemanya. La pel·lícula aborda el desarrelament familiar, amb dosis d'humor i tendresa i un desenllaç feliç.

Pitjor sort tenen els nens que apareixen a *La llista de Schindler* (1993), d'Steven Spielberg, pel·lícula que mostra les terribles condicions de vida en un camp de concentració nazi; recordem especialment l'esfereïdora seqüència dels nens que s'amaguen a les latrines. D'altra banda, el mateix director rodà l'any 1987 *L'Imperi del Sol*, que presenta la història de Jim, un nen britànic de classe alta que viu a Shangai els moments previs a la Segona Guerra Mundial. Durant la invasió japonesa és separat de la seva família i reclòs en un camp de presoners, on es veu obligat a aprendre les estratègies més tèrboles per adaptar-se a un medi hostil.

La història més recent i els conflictes latents s'aborden en dos films ambientats a l'Orient mitjà. *Domicilio privado*, del director italià Saverio Costanzo, instal·la el conflicte polític en l'àmbit íntim de la llar. Mohamed, professor de literatura anglesa en un dels instituts més progressistes de Palestina, viu amb la seva dona i els seus cinc fills en una casa situada a mig camí entre el poble palestí i un assentament jueu. A causa de la situació estratègica, l'exèrcit israelià la hi confisca. Mohamed no creu en la violència i pensa que és possible la convivència amb els soldats, mentre que els seus fills reaccionen de manera diversa: Mariam, de disset anys, dóna suport al pare, mentre que Jamal, de tretze, espera poder-se venjar.

Promises és un documental rodat entre els anys 1997 i 2000, que segueix un període de la vida de set nens entre nou i tretze anys, molt diferents entre ells. Yanko i Daniel són bessons israelians interessats per l'exèrcit, la religió i el voleibol. Mahmoud és ros, d'ulls blaus, partidari de Hamas; aprèn l'Alcorà i la seva família té una botiga de cafès i espècies al barri musulmà. Shlomo és un nen jueu ultraortodox que estudia la Torà dotze hores al dia. Sanabel, una refugiada palestina, prové d'una família moderna d'àrabs secularitzats. Faraj, també refugiat palestí, va veure als cinc anys com un soldat israelià matava el seu amic. Per últim, Moishe és un colon israelià d'extrema dreta. Malgrat les diferències i els recels, els nois es coneixen i poden establir una amistat i un intent de conviure. No obstant això, la visió de la realitat modelada pels adults s'acaba imposant, com si fos impossible que els nois poguessin trencar amb els odis ancestrals que reben com a herència.

Per acabar, ens referirem al film que esmentàvem al principi, *Las tortugas también vuelan*. Bahman Ghobardi, el director, va néixer a Bané, al Kurdistan iranià, i ha treballat d'assistent d'Abbas Kiarostami. Aquest és el seu tercer llargmetratge i la idea sorgeix d'un viatge que va fer a Bagdad poc després del començament de la guerra. Allà va veure les condicions de vida a la ciutat, especialment per als nens. L'acció de la pel·lícula se situa en un petit poble del Kurdistan iraquí, a la frontera entre l'Iran i Turquia, on una munió de criatures liderades pel seu company Satèl·lit s'afanyen a sobreviure com poden i treballen recuperant mines antipersona. L'atac dels Estats Units contra l'Iraq és imminent i els caps de la comunitat cerquen una antena parabòlica que

Aquest film mostra les vivències d'una colla de nenes del Kurdistan iraquí

els permeti estar-ne informats. A més, fa poc hi han arribat una noia traumatitzada per l'atac iraquí al seu poble i el seu germà mutilat, que té el do de predir el futur.

Sens dubte, la pel·lícula impressiona l'espectador per la cruesa del contingut, ja que no evita tractar aspectes de la violència que afecten aquest dos germans orfes desplaçats del seu poble i, molt especialment, les conseqüències per a la noia. Fílmicament és també valenta, amb imatges de bellesa sòbria i colpidora.

Aquests nens, personatges de ficció o personatges reals, la història dels quals hem esmentat, han patit la fam, el desarrelament, la separació familiar, la por. Obligats a créixer massa de pressa, l'instint de supervivència els porta a la pèrdua irreparable de la innocència, a l'acceptació de les regles que regeixen un món on impera la força.

El cinema, ja sigui en la ficció o en els documentals, ens ha fet arribar la seva veu. Tant de bo poguéssim dir que només es tractava d'una creació artística.

Isabel Ruíz

Tots aquests llibres els podeu consultar a la Biblioteca de la Lliga

Bibliografia destacada Un llibre, un autor

El ecologismo de los pobres

Joan Martínez Alier. *Icaria editorial*. Barcelona 2004. 363 pàgines

El ecologismo de los pobres té la intenció explícita de contribuir a consolidar dues àrees d'estudi recents, l'ecologia política i l'economia ecològica, al mateix temps analitza les relacions entre aquestes dues. El llibre analitza diferents manifestacions del creixent moviment per la justícia ecològica, així com l'ecologia popular i l'ecologia dels pobres, que en les pròximes dècades es convertiran en forces motrius per aconseguir una societat ecològicament sostenible.

Política educativa i igualtat d'oportunitats. Prioritats i propostes

Xavier Bonal, Miquel Àngel Essomba, Ferran Ferrer. *Editorial Mediterrània*. Barcelona 2004. 288 pàgines

Aquest llibre és fruit del treball que durant un any ha dut a terme un grup de persones preocupades per la millora de l'educació a Catalunya. Recull el resultat del procés de reflexió i discussió d'aquests professionals procedents de diversos àmbits del món educatiu, i conté idees tan diverses com riques sobre què cal fer per construir un sistema educatiu de qualitat que tingui com a objectiu prioritari la igualtat d'oportunitats. Es tracta d'un document que hauria de servir tant per persistir en el debat ètic i polític sobre l'educació com per fonamentar les bases d'una agenda política que introdueixi canvis importants en el nostre sistema educatiu.

A tumba abierta. La crisis de la sociedad israelí

Michel Warschawski. *Icaria editorial*. Barcelona 2004. 133 pàgines

Per què, tan poc temps després de l'eufòria dels acords d'Oslo, la societat israelí va donar l'esquena a la pau?. Com, amb la segona Intifada, els palestins ciutadans israelians es van convertir en els enemics de l'interior?. Per què la idea del desplaçament dels palestins, defensat fins fa poc

temps només per alguns exaltats de l'extrema dreta, avui és discutida obertament pels grans partits polítics?. Michel Warschawski demostra que allò que semblava un viatge brutal, té en realitat els seus orígens en el passat de l'Estat jueu i democràtic: el pas sense transició, al 1948, d'organitzacions nacional-colonials a una estructura d'Estat, l'absència d'un clar concepte de drets del ciutadà i el rol de l'exèrcit, tradicionalment fort, i avui més reforçat que mai.

Refugiats de guerra en el món

Jordi Tolrà i Mabilon. *Fundació Autònoma solidària*. 2004. 122 pàgines

Aquest estudi és una anàlisi de les situacions que generen l'existència de refugiats i desplaçats de guerra a tot el món. El llibre vol donar una visió general sobre les causes i els conflictes bèl·lics que provoquen que la gent hagi de marxar forçosament de casa seva, de la situació legal d'aquestes persones i dels seus sentiments i experiències personals. També es vol donar una visió sobre el paper que tenen les ONG de cooperació internacional que treballen donant suport a aquests refugiats i desplaçats en l'acollida i l'atenció humanitària i psicològica i a fomentar la seva esperança de retorn a casa.

Está en nuestras manos. No más violencia contra las mujeres

Amnistia Internacional. *Editorial Amnistia Internacional*. Madrid 2004. 157 pàgines

Aquest llibre investiga les causes de la violència contra les dones, les formes que adopta i els remeis contra ella, explorant a la vegada la seva relació amb la pobresa, la discriminació i la militarització. Dóna molta importància a l'Estat, a la comunitat i als particulars com a agents determinants que tenen l'obligació d'adoptar mesures per acabar amb aquesta situació. A tot el món, les dones han liderat campanyes valentes i exemplars contra aquesta violència, aconseguint canvis radicals a les lleis, polítiques i pràctiques. Amb aquest llibre, AI s'uneix a aquesta lluita, mostrant com pot aplicar-se un punt de vista basat en els drets humans per fer front a la violència contra les dones.

Pallassos i Monstres.

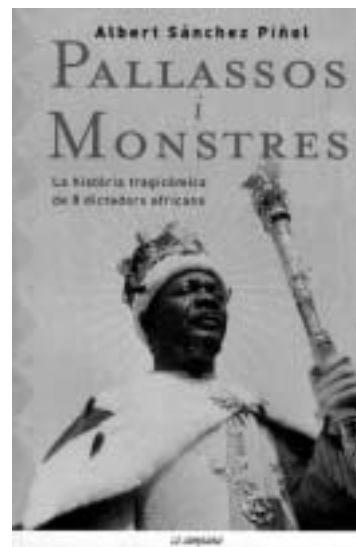
La història tragicòmica de 8 dictadors africans

Albert Sánchez Piñol. *Edicions La Campana*. Barcelona 2004 (segona edició revisada). 250 pàgines

Aquesta és la història d'Idi Amin Dada, Bokassa, Banda, Mobutu Sese Seko, etc. eren insignificants i es van creure déus. És la història d'un grapat de dictadors africans. Aquests homes es van presentar davant dels seus i de tot el món com a éssers d'excel·lents qualitats. En justa correspondència amb els seus suposats mèrits, es van atorgar títols, es van fer penjar els seus retrats en escoles, esglésies, van donar el seus noms a carrers, a illes i a llacs. Res no era impossible per a aquests individus. Eren pallassos, però també monstres. Si no fos perquè han estat contemporanis nostres, tindríem la temptació de negar-ne l'existència. Però eren reals i per això, Albert Sánchez ha volgut cedir-los la paraula. Que siguin ells mateixos els qui es retratin tal com eren o tal com són.

Albert Sánchez Piñol

Albert Sánchez va néixer a Barcelona l'any 1965. És antropòleg i escriptor, també és membre de CEA (Centre d'Estudis Africans). Les seves activitats acadèmiques i professionals l'han dut sovint a diversos països africans. Conjuntament amb Marcello Fois és autor del llibre de narrativa *Compagnie difficili*, editat a Itàlia. També ha publicat el recull de contes *Les edats d'or*. La seva novel·la *La pell freda* ha aconseguit un èxit excepcional de venda i de crítica.

Presentació del llibre *Porqué ha fracasado la paz? Claves para entender el conflicto palestino-israelí*

Els autors del llibre Ferran Izquierdo, professor de Relacions Internacionals de la UAB, i Ignacio Álvarez-Osorio, professor d'història moderna i contemporània del món àrab-islàmic de la Universitat d'Alacant, en varen fer la presentació el passat 21 d'abril al Casal Pere Quart. L'acte el vàrem organitzar conjuntament amb la Fundació Sabadell Solidari i amb Justícia i Pau Sabadell.

Formació sobre la dona i la diversitat cultural del Magrib

El passat mes de maig vàrem iniciar un cicle d'activitats formatives als instituts de secundària de Santa Perpètua de Mogoda. El tema que es va tractar va ser el de la diversitat cultural del Magrib i la immigració magribí a Catalunya. Les activitats van ser dues xerrades i un taller de percussió. L'activitat es va fer amb el suport de l'Ajuntament de Santa Perpètua.

A Barberà del Vallès, el 18 de maig, vàrem fer el cicle "Dona i cultura al Magrib", inclòs en el catàleg d'accions de sensibilització de la Diputació de Barcelona. Aquest cop va anar adreçat als tècnics municipals que treballen en l'àmbit de serveis socials, educació i salut. Els professors varen ser en Víctor Pallejà, islamòleg, i la Yolanda Aixelà, antropòloga. L'activitat es va fer amb el suport de l'Ajuntament de Barberà del Vallès i la Diputació de Barcelona.

Cicle sobre el diàleg interreligiós a Sant Adrià del Besòs

El diàleg interreligiós com a camí per aconseguir la pau va ser el tema del cicle que vàrem fer el passat mes de juny a Sant Adrià de Besòs. Hi van participar la Maria del Mar Griera, sociòloga, i membre de l'equip de recerca de Joan Estruch; Francesc Rovira, director de la revista Dialogal; i Marià Corbí, director del Centre d'Estudis de les Tradicions Religioses (CETR). L'activitat es va fer amb el suport de l'Ajuntament de Sant Adrià de Besòs.

Anàlisi sobre la relació entre la televisió, la política i el poder

A finals de juny es va realitzar a Sabadell el cicle de conferències "Televisió, política i poder" en el que es va reflexionar sobre el paper de la televisió en la societat. Van participar Piti Español, guionista; Mariola Cubells, periodista; Ignacio Ramonet, director de Le Monde Diplomatique; i Manuel Feu, del Consell de l'Audiovisual de Catalunya. El cicle es va organitzar conjuntament amb l'Ajuntament de Sabadell.

Informacions diverses

Participació al seminari Solucions per al Sàhara Occidental

En Fermí Vallbé, soci de la Lliga dels Drets dels Pobles, va participar en el seminari Solucions per al Sàhara Occidental, que va tenir lloc entre el 3 i el 5 de juny a Madrid. Va comptar amb la participació de més de trenta experts, acadèmics i diplomàtics amb experiència en la mediació de conflictes. Entre d'altres, van participar Eric Jensen (antic vicesecretari de Nacions Unides); Francesc Vendrell (diplomàtic de Nacions Unides); Abdallah Saaf (professor de la Universitat Mohamed V de Rabat); Hedamin Mouloud Said (advocat saharauí). El seminari estava dirigit per Antoni Segura (director del Centre d'Estudis Històrics Internacionals de Barcelona).

Les conclusions a les que es van arribar va ser la creació d'un Grup Internacional de Treball per promoure la recerca de solucions al conflicte del Sàhara Occidental. També van defensar actualitzar el diagnòstic del conflicte, situar en un primer termini les iniciatives de la societat civil, i instar a la UE a assumir un rol més actiu en la seva resolució.

Balanc positiu de l'informe de gestió de l'auditoria externa del 2004

El passat 27 de juny es va aprovar en una Assemblea General Extraordinària l'informe de gestió realitzat per l'auditor de comptes, el Sr. Ramon López Oficial, ROAC núm. 15.235. L'informe diu que "els comptes anuals de l'exercici 2004, expressen, en tots els aspectes significatius, la imatge fidel del patrimoni i de la situació financera de la Lliga dels Drets dels Pobles a data 31 de desembre de 2004".

p a p e r s

Publicació de la

**LLIGA DELS DRETS
DELS POBLES**

Podeu obtenir més informació a través de la nostra web
www.lligadelsdretsdelpobles.org
o contactar amb nosaltres mitjançant l'adreça electrònica
info@lligadelsdretsdelpobles.org

La Lliga dels Drets dels Pobles forma part de:

Utilitza aquest imprès si desitges fer-te soci/a de la Lliga dels Drets dels Pobles

Sí, desitjo col·laborar en els projectes i activitats que organitza la Lliga

**LLIGA DELS DRETS
DELS POBLES**

Dades personals

Nom i cognoms: Data de naixement:
DNI: E-Mail:
Domicili: Població:
Codi Postal: Telèfon:

Vull fer una aportació anual de €

Dades bancàries

Entitat Oficina DC Compte corrent

Data Signatura del titular

*També pots fer-te soci/a de la Lliga a través d'internet o per telèfon (al 93 723 71 02)

LLIGA DELS DRETS DELS POBLES: Carrer Sant Isidre, 140 (Ca l'Estruch) 08208 Sabadell